

از فرط بی‌خوابی

راه رفتن روی یک خط ممتد

مهرداد حجتی

● بسیاری معتقدند انقلاب بیش از آنکه انقلابی سیاسی باشد، انقلابی فرهنگی بوده است؛ انقلابی برای دگرگونی مفاهیم و ارزش‌ها و البته تغییر «سبک زندگی». به‌همین دلیل سال‌ها تلاش گسترده‌های صورت گرفت تا آنچه به‌عنوان مظاهر زندگی غربی بین مردم رواج داشته ریشه‌کن شود و جای آن را الگوهای تازه بگیرد. برای این منظور نهادهایی تأسیس شدند و بودجه‌های کلان در اختیارشان قرار گرفت تا برای مبارزه با مظاهر غرب هزینه کنند. در اقدامی انقلابی دستور داده شد تابلو همه مغازه‌ها و فروشگاه‌ها با اسامی غربی برچیده شوند تا تابلوهایی با اسامی ایرانی و اسلامی جای آنها بگیرند. تابلوهای قدیمی مردم را به یاد دوران طاغوت می‌انداخت و موجب خشم انقلابیون می‌شد. به ادارات ثبت‌احوال هم ابلاغ شد تا دیگر شناسنامه‌ای با نام فرنگی برای کودکان صادر نکنند. فهرستی از اسامی مجاز در اختیار آن ادارات قرار گرفت تا والدین مراجعه‌کننده از میان آنها برای کودکان خود نام انتخاب کنند. به مدارس دخترانه ابلاغ شد تا برای مانتوی معلمان و دانش‌آموزان از رنگ‌های روشن استفاده نشود. رنگ‌های تیره نظیر قهوه‌ای سیر، خاکستری تیره، سورمه‌ای و مشکی رنگ تیرهای مجاز برای مانتو معرفی شدند. درباره لباس و وضعیت موی پسران هم به مدارس پسرانه دستوراتی ابلاغ شد؛ اینکه آنها اجازه بلندکردن موی سر را نداشتند و در طول سال تحصیلی باید موهای خود را کوتاه نگه می‌داشتند. ممنوعیت شلوار جین و پیراهن آستین‌کوتاه برای مردان هم به همه ادارات ابلاغ شد تا هیچ کارمندی اجازه نداشته باشد با شلوار جین یا پیراهن آستین‌کوتاه وارد اداره دولتی شود. رادیو و تلویزیون ملی که به صدایوسیمای جمهوری اسلامی تغییر نام پیدا کرده بود، در رسالتی تازه قصد داشت تا برای جامعه انقلابی الگوسازی کند. ازهمین‌رو شروع به بخش فیلم‌ها و سریال‌هایی کردد تا بر زندگی مردم تأثیر بگذارد؛ آثاری کاملا متفاوت با آنچه که پیش‌تر از همان آنتن پخش شده بود. مجریان تلویزیون هم برای حضور روی صفحه گیرنده‌های مردم باید آدابیی را رعایت می‌کردند. مردان حتما می‌بایست ریش یا تهریش می‌گذاشتند و زنان با چهره‌های کاملاً بی‌آرایش ظاهر می‌شدند. پوشش موی سر زنان هم که دیگر یک امر بدیهی بود، به توجیه‌کنندگان سینما هم همه‌ساله دفترچه‌هایی داده می‌شد تا نکات و دستوراتالعمل‌های ابلاغی را در فیلم‌ها رعایت کنند. چنان‌که بعدها با همین الگو برای تهیه‌کنندگان و برنامه‌سازان صداوسیما هم دفترچه‌های موسوم به سیاست‌های کلی سازمان تهیه شد تا آنها با رعایت آن سیاست‌ها، برنامه‌ای در تراز انقلاب بسازند. اگر نخستین رخداد مهم پس از انقلاب را تسخیر سفارت آمریکا بدانیم، به‌یقین «انقلاب فرهنگی» دومین این رخدادهاست؛ انقلابی که قصد داشت همه مظاهر غرب را از دانشگاه‌ها بزاید و نسلی نو در آن پدید آورد. دانشگاه‌ها به‌یک‌باره تعطیل شدند. استادان و دانشجویان می‌بایست گزینش می‌شدند تا در زمان بازگشایی دانشگاه‌ها دیگر اثری از سرسپردگان به غرب وجود نداشته باشد. دانشگاه‌ها بنا بود متحول شوند. دروس جدید در دستور کار قرار گرفت و استادان تازه‌ای با گرایش انقلابی با به کلاس‌های درس گذاشتند. برای کمبود کادر استادان، دانشگاه تربیت‌مدرس تأسیس شد تا با جذب بدون کنکور اعضای انجمن‌های اسلامی دانشگاه‌ها، استادان تراز انقلاب تربیت کند. ستادی هم به فرمان امام خمینی تشکیل شد تا بر روند تغییر دانشگاه‌ها نظارت کند. نام این ستاد «ستاد انقلاب فرهنگی» بود؛ متشکل از افرادی که خود امام برگزیده بود. جلال‌الدین فارسی، محمدجواد باهنر، دکتر علی شریعتمداری، دکتر عبدالکریم سروش، دکتر حسن حبیبی، مهدی ربانی‌املشی و شمس‌آل‌احمد اعضای ستادی بودند که بعدها به «شورای انقلاب فرهنگی» تغییر نام داد و قریب‌به‌اتفاق اعضای آن هم تغییر کرد؛ همان‌طور که دستورالعمل آن هم تغییر کرد و از آن پس قرار شد تا در همه زمینه‌های فرهنگی برنامه‌ریزی و مداخله کند. اینک ۳۸ سال از تاریخ می‌گذرد. در طول این چهار دهه، کشور شاهد تحولات گسترده پرشماری بوده است. از آن جمله رخداد مهم «دوم خرداد ۷۶» که سرآغاز دوران تازه‌ای در زمینه فرهنگی بوده است. از این تاریخ در بسیاری از زمینه‌ها بازنگری صورت گرفت. سختگیری‌های بی‌مورد، رفته‌رفته جای خود را به سهل‌گیری دادند و قدرت انتخاب در «سبک زندگی» بار دیگر به جامعه بازگشت. دیگر بلندگذاشتن موی پسران نشانه انحراف نبود و پوشیدن لباس با رنگ‌های شاد و متنوع برای دختران تظاهر به بی‌بندوباری نبود. جامعه می‌توانست زمینه‌ها را تازه‌ای را تجربه کند. حصار پارک‌ها هم برداشته شد و موسیقی از پستوی خانه‌ها به در آمد. فضای تازه، هوای تازه فرهنگی بود که داشت با نسل تازه شکل می‌گرفت؛ نسلی که خواهان تغییر بود. هرچند که هشت سال بعد گروهی کوشیدند تا آن فضا را دوباره به همان وضع پیشین بازگردانند، اما مقاومت نسل تازه اجازه چنین کاری را نداد.

کاظهارا ایده ابتدایی «یک روز بخصوص» از مطلبی در جراید انتخاب و پرداخت شده؛ ایده‌ای که قطعاً دارای حساسیت‌هایی است. چطور شد سرآغ چنین موضوعی رفتید که اتفاقاً با تجربیات پیشین شما هم کاملاً متفاوت است.

انتخاب فیلم‌نامه یا ایده ابتدایی، با خبر روزنامه شروع نشد؛ ما ابتدا با طرحی شروع کردیم که در میانه‌های نگارش فیلم‌نامه، با مصاحبه‌ای در روزنامه «شرق» مواجه شدیم؛ مصاحبه با یک دلال اعضای بدن که بسیار گفت‌وگوی جذابی بود و به‌شدت به ما ایده داد. این ایده را که ما با این موضوع آشنا شدیم‌که اساساً چنین شغلی هم وجود دارد. بر اساس مصاحبه روزنامه شما، یکی از شخصیت‌های فیلم ما شکل گرفت و به مرور پیش رفتیم. کا طبعاً از ابتدا می‌دانستید انتخاب این موضوع و صحبت درباره آن، بحث‌هایی را به دنبال خواهد داشت و اعتراضاتی به همراه دارد…

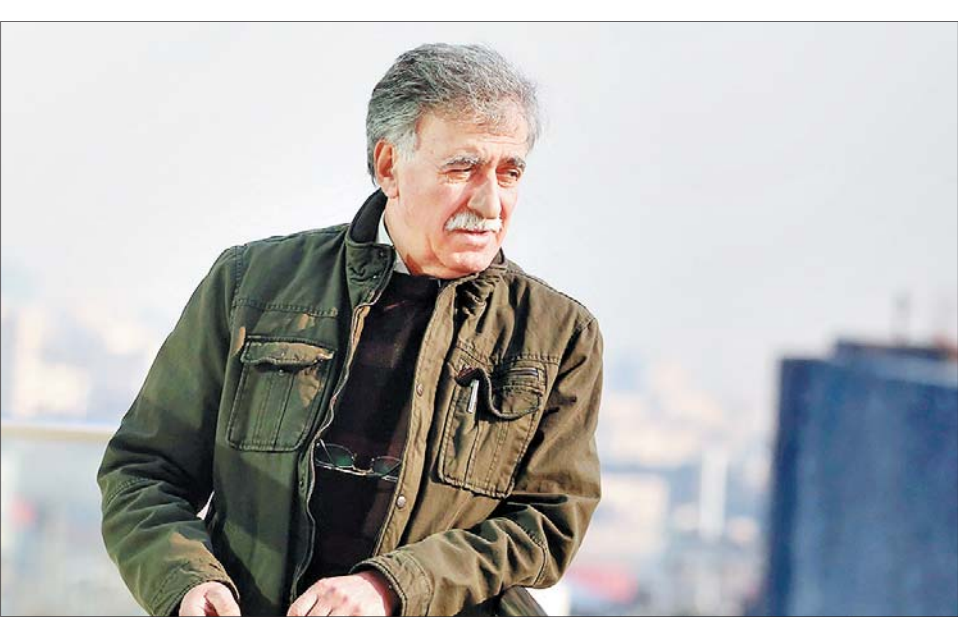
بله. ما این نگرانی را داشتیم و می‌دانستیم موضوعی است که حساسیت‌هایی را برمی‌انگیزد؛ اما من این سوزۀ را انتخاب کردم و ترجیح دادم

به عنوان فیلم جدید روی این موضوع کار کنم و به شکل پرداخت و تصویرکردنش هم فکر کردم. اینکه سعی کردم روی مرزها حرکت کنم.

در فیلم‌نامه به این موضوع نمی‌رسیم که اصلاً چنین باندی وجود دارد یا نه؟ یا اگر هست چه شکلی است؟ در حقیقت در این فیلم موقعیت قهرمان من بیش از هر چیز اهمیت دارد که آیا عملی را انجام می‌دهد یا خیر؟ اینکه خانم دکتر نجفی‌زاده- مدیر انجمن اهدای عضو ایران- انتقادی را مطرح کردند، کمی برای من عجیب بود؛ چراکه مثلاً حق دارند بگویند داستان واقعی نیست بلکه بگویند فیلم بدی ساخته‌ام؛ اما به‌هیچ‌وجه حق ندارم در حکم اجتهاد صادر کنند و بگویند یک

گفت‌وگوبا همایون اسعدیان

هر نقدی وارد نیست

بهناز شیربانی

همایون اسعدیان در تازه‌ترین اثر سینمایی‌اش «یک روز بخصوص» موضوعی جنجالی را انتخاب کرد و از ابتدای اکران انتقادهایی را به همراه داشت. نقد مدیرانجمن اهدای عضو ایران به موضوع مطرح‌شده در فیلم، ازجمله همین انتقادهاست. با همایون اسعدیان درباره حواشی اخیر فیلم و البته چرایی انتخاب سوزۀ این فیلم صحبت کردیم که در ادامه می‌خوانید:

فیلم اکران شود یا نشود. در سینما شورای پروانه نمایش وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی وجود دارد که متشکل از نمایندگان نهادهای مختلفی است و درباره اکران فیلم‌ها تصمیم‌گیری می‌کند. کا به‌رحال این مشکل سال‌هاست در سینمای ما وجود دارد که بسیاری از نهادها و ارگان‌ها، بدون اعتنا به تصمیم وزارت ارشاد یا شورای صنفی نمایش، درباره اکران‌شدن یا نشدن فیلمی اظهارنظر می‌کنند. ظاهراً این موضوع حل‌شدنی نیست. همان‌طورکه اشاره کردید، این مشکل سال‌هاست وجود دارد. واقعیت این است متأسفانه ما به‌راحتی حکم صادر می‌کنیم و فکر

بازگشت چاووشی به شهرزاد

به آن کمک کند. محسن چاووشی الان یک ستاره است و می‌بینید ترانه «کجایی» با تعداد بسیار بالا داللود شده». به‌هرروی، قربانی و خلعتبری نسبت به این ماجرا سکوت پیشه کردند و تصمیم سازندگان سریال را محترم شمردند. اما حواشی موسیقی به همین فعل‌وانفعالات ختم نشد. بعد از حذف موسیقی دست‌اندرکاران قبلی، درج نام «علی قمصری» تک‌نواز تار در تیتراژ و اعتراض او به این اتفاق، حواشی تازه‌ای را رقم زد؛ حواشی‌ای که با ردوبدل پاسخ‌های سینا سرلک و علی قمصری تا هفته‌ها ادامه پیدا کرد و باز هم همچون هر حاشیه دیگری به شنیده‌ترشدن موسیقی و بیشتر دیده‌شدن سریال کمک کرد. در کنار اینها هیئت‌شدن قطعه «کجایی»؟ در صدر و تبدیل‌شدن آن به یکی از پرطرفدارترین و شنیده‌شده‌ترین قطعات تاریخ موسیقی پاپ ایران روی رضایت بیشتر سازندگان و بینندگان این مجموعه تأثیر بالایی گذاشت. چاووشی که خودش هم «کجایی» را بیش از دیگر قطعات این مجموعه دوست دارد، می‌گوید: «کجایی» اما حال ویژه‌تری برایم دارد. البته این دل بستگی‌ها خیلی طولانی‌مدت نیستند. همیشه سعی می‌کنم مدت وابستگی به کارهای گذشته‌ام خیلی طولانی نشود. این وابستگی کمی خطرناک است و مسیر را برای کارهای بعدی سخت می‌کند. ترجیح می‌دهم به‌جای شیفتگی، توهم را از خودم مدام بالا و بالاتر ببرم. اما مثل همه مردم که با شنیدن این کار در خلوتشان حس‌وحال خاص و شخصی داشتند، من هم با همه کارهایم به‌ویژه «کجایی» دنیای قشنگ و البته عجیبی داشتم». اما به‌جز «کجایی»، موزیک‌ویدئوهایی که در خلال پخش سریال روی قطعات

یادبود «پرویز بشردوست» در سنگلج شرق؛ مراسم یادبود پرویز بشردوست، ۹ اردیبهشت، هم‌زمان با چهلمین روز درگذشت این هنرمند، در تماشاخانه سنگلج برگزار خواهد شد. «خزان باغ آرزوها» عنوان ویژه‌برنامه پاسداشت پرویز بشردوست است که به همت انجمن هنرهای نمایشی استان تهران، اداره کل ارشاد استان تهران، اداره کل هنرهای نمایشی و خانه تئاتر، ۹ اردیبهشت ساعت ۱۹ در تماشاخانه سنگلج برگزار می‌شود. در این مراسم بخش ویژه‌ای برای یادبود پرویز بشردوست در نظر گرفته شده که شامل برگزاری نمایشگاهی از عکس و پوسترهای کارهای این نمایش‌نامه‌نویس و کارگردان است. همچنین در این

زیر آسمان فیروزهای

دفتر موسیقی، اجرای آثار مایکل جکسون را تکذیب کرد

● شرق: دفتر موسیقی وزارت ارشاد با انتشار تکذیبیه‌ای اجرایی آثار مایکل جکسون را در تالار وحدت تکذیب کرد. در پی انتشار خبری در یکی از خبرگزاری‌ها و نقل آن در برخی رسانه‌ها مبنی بر اجرای آثار خواننده آمریکایی (مایکل جکسون)، دفتر موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی این خبر را اساساً دروغ خواند و تکذیبیه‌ای را برای شفاف‌سازی اذهان عمومی و دوری از حاشیه‌سازی‌های احتمالی، صادر کرد. در متن تکذیبیه دفتر موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد

اسلامی آمده است: «گروه موسیقی لهستانی دونفره «پارتیزانت» قرار است در تاریخ ۸ و ۹ اردیبهشت سال جاری در تالار وحدت با اجرای آثاری بی‌کلام از موسیقی فیلم‌های کلاسیک سینمای جهان و بدون اجرای هیچ اثری از آثار خواننده آمریکایی نام‌برده در متن خیر منتشرشده در برخی خبرگزاری‌ها و جراید، روی صحنه برود. متأسفانه در روزهای اخیر در خبرگزاری خبرآتلاین شاهد انتشار خبری با تیتُر «باد مایکل جکسون در تالار وحدت زنده می‌شود» و تیتُرهای مشابه در برخی جراید پیرامون اجرای این‌گروه بودیم که دفتر موسیقی قویاً ضمن تکذیب این خبر، آن را تبلیغاتی و تفرندی برای حاشیه‌سازی یا جذب مخاطبان برای فروش بیشتر بلیت اجرای مزبور دانسته و از رسانه‌ها تقاضا نموده ضمن رعایت اصول حرفه‌ای خبرنگاری، در انعکاس اخبار دقت لازم را به عمل آورده و از ایجاد حاشیه‌های بی‌مورد در فضای موسیقی کشور خودداری نمایند.»

راهنمای فرهنگی

سینما		
نام فیلم	سینماهای نمایش‌دهنده	
آباجان	آزادی، گالری ملت، ارگ، تماشا، چارسو، زندگی، کورش، آفریقا، اریکه ایرانیان، ایران، جوان، شکوفه، فرهنگ، فلسطین، سمرقند،ماندانا	
گشت ۲	آزادی، گالری ملت، ارگ، تماشا، چارسو، زندگی، کورش، کیان، اریکه ایرانیان، استقلال، ایران، بهمن، پارس، رازی، راگا، پیروززی، تیرازه ۲۰، جوان، حافظ	
ماجرای نیمروز	آزادی، گالری ملت، ارگ، تماشا، چارسو، زندگی، کورش، کیان، هنرمندان، اریکه ایرانیان، بهمن، پردیس رازی، راگا، پیروززی، جوان، سپیده،شاهد	
سه بیگانه	آزادی، گالری ملت، ارگ، تماشا، چارسو، زندگی، کورش، کیان، اریکه ایرنیان، ایران، راگا، تیرازه ۲۰، جوان، حافظ،شاهد	
خوب، بد، جلف	آزدی، گالری ملت، ارگ، تماشا، چارسو، زندگی، کورش، کیان، ایرانیان، ایران، بهمن، پارس، راگا، پیروززی، تیرازه ۲۰، جوان	

تئاتر تهران		
نام نمایش	تالار	ساعات
هملت	تئاترشهر	۲۰
یوف کور	چهارسو	۲۰
آسید کاظم	سایه	۲۰
بی‌پنجر	قشقلبی	۲۰
خواستگاری	سنگلج	۱۹:۳۰
نویسنده مرده است	حافظ	۲۰
سونات پاییزی	سمندریان	۲۰:۳۰
ولپن	ناظرزاده‌کرمانی	۱۹:۱۵
گالری		
نام نگارخانه	عنوان نمایشگاه	
والی	آبرنگ‌های طنزآمیز بهمن رضایی	
سیحون	نمایشگاه «شهینانه» افشین باقری	
خانه هنرمندان ایران	پیدران سوندی، یوهان پومان	
فردا	چهره‌های همایر آذربایجانی	

تصحیح و پوزش

● شرق: روز پنجشنبه، ۲۴ فروردین در صفحه ۱۰ مطلبی در رزای جواد لشکری با عنوان «نسل آفرینشگر» به قلم حسن شایگان منتشر کردیم. در بخشی از مقاله، آهنگ‌ساز «تصنیف توفان» جواد لشکری معرفی شده بود؛ درحالی‌که بزرگ لشکری این آهنگ را ساخته است. به این وسیله این اشتباه تصحیح می‌شود.